

POČECI I RAZVOJ ŠODERICE KAO TURISTIČKO-REKREATIVNOG CENTRA

BEGINNINGS AND DEVELOPMENT ŠODERICA AS A TOURIST AND RECREATION CENTER

Ivana POSEDI

Državni arhiv u Varaždinu,
Arhivski sabirni centar Koprivnica
Trg bana Josipa Jelačića 6
HR-48000 Koprivnica
ivana.posedi@gmail.com

Primljeno / Received: 28. 4. 2016.

Prihvaćeno / Accepted: 7. 6. 2016.

Pregledni rad

Review

UDK / UDC 711.455.8(497.5-285Šoderica)“1956/1992”
338.486(497.5-285Šoderica)“19”

Nada BULIĆ

Sveučilište u Zadru
Ulica Mihovila Pavlinovića 1
HR-23000 Zadar
nbulic@unizd.hr

SAŽETAK

Planska i sustavna izgradnja Šoderice kao turističkog mjesta započela je 1956. godine osnivanjem Odbora za izgradnju Šoderice. Kako je uređenjem Šoderice broj kupaca rastao pokazala se vrlo brzo potreba za izgradnjom objekata na Šoderici. Prvotno su objekte gradila razna poduzeća i organizacije, te nekoliko privatnih osoba. Budući da je bilo sve više zainteresiranih privatnih osoba za izgradnju vikend objekata na Šoderici ukazala se potreba već 1967. godine za izradom Generalnog urbanističkog plana turističko-rekreacionog kompleksa Šoderica koji je bio završen i prihvaćen 1970. godine, nakon čega je započeo prvi veliki val izgradnje Šoderice. Drugi veći val izgradnje započeo je poslije 1982. godine kada je izvršeno podruštvljavanje zemljišta, a Šoderica se proširila na tri katastarske općine. Godine 1992. odlučeno je da se donese novi Plan prostornog uređenja Turističko-rekreacijskog centra »Šoderica«. O Šoderici kao turističkom mjestu vodilo se puno brige, donesene su odredbe o logorovanjima, čistoći, gospodarenju, otvaranju lokala i popratnih sadržaja, tako da je Šoderica zapravo vrlo brzo postala prava turistička destinacija za stanovnike Koprivnice i okolice, ali i turista iz Bjelovara, Križevaca, pa i Zagreba.

Ključne riječi: Šoderica, izgradnja, urbanistički plan, turističko mjesto, upravljanje

Key words: Šoderica, construction, Urban Plan, a tourist resort, management

UVOD

Šoderica ove godine obilježava 60 godina od dana osnivanja Odbora za uređenje Šoderice u Koprivnici, čime je zapravo i formalno započelo formiranje Šoderice kao mjesta na kojem se određuje i uređuje mjesto za kupanje. Šoderica je umjetno jezero nastalo vađenjem šljunka uglavnom iza 1945. godine, kada se proizvodnja šljunka razvijala kao privredna grana, budući da se povećala upotreba šljunaka kao građevnim materijalom za potrebe poslijeratne izgradnje. Na taj način stvorena je velika vodena površina čiji pretežni dio dotoka čine procjedne vode dravskog toka, a teren oko jezera je rav-

ničarski.¹ Prema opisu Narodnog odbora kotara Koprivnice iz 1959. godine jezero se protezalo u duljini od oko 2 km i širini od 400-500 metara, a dubina vode bila je od 6 do 8 metara. Samo jezero udaljeno je od Koprivnice oko 14 km, a nalazi se u neposrednoj blizini rijeka Drave. Od sela Drnje udaljena je oko 4 km, a do jezera vodi željeznička pruga Koprivnica – Drnje – Botovo – Gyekenyes. Prema procjenama iz 1959. vrijeme ljetne sezone traje oko 3 mjeseca.²

POČETCI ORGANIZACIJE TURIZMA NA ŠODERICI

Nakon negodovanja kupaca 1955. godine koji kažu da na Šodericu dolaze stotine kupaca, a neki čak iz Bjelovara, Križevaca i Zagreba, ali da je to što se nalazi na Šoderici žalosno, te da nema ni plaže, ni barake, a kabine su prepuštene na milost i nemilost nebrizi,³ stoga Narodni odbor kotara Koprivnica 1956. godine uviđa potrebu za uređenjem Šoderice, te osniva Odbor za uređenje Šoderice u Koprivnici, čije je sjedište u Koprivnici.⁴ Da se radilo o ozbiljnom projektu i da su namjere bile ozbiljne pokazuje i činjenica da su odboru odobrena Pravila koja su u pravilu tih godina donosila za poduzeća. Pravilima je određeno da su zadaci Odbora za uređenje Šoderice, poribljavanje i pošumljavanje Šoderice, te stvaranje uvjeta za izletničko i turističko posjećivanje Šoderice, kao i boravak na Šoderici u svrhu provođenja godišnjeg odmora radnih ljudi. Određeno je da će odbor raspolagati određenim novčanim sredstvima koja će dobiti od strane narodnih odbora, te da će privredne organizacije, ustanove i društva davati dobrovoljno usluge. Odbor je brojio 9 članova, na čelu s predsjednikom, a predsjednik i podpredsjednik predstavljali su Odbor pred državnim organima i u odnosima sa pojedinim pravnim i fizičkim osobama. Tehnički nadzor na radovima oko uređenja Šoderice bio je pod rukovodstvom Poduzeća za održavanje pruga u Koprivnici, dok financijsko poslovanje provodio Sekretarijat za financije Narodnog odbora kotara Koprivnica.⁵ Godine 1956. u odbor su imenovani Berta Martin za predsjednika odbora, Gavez Branko za podpredsjednika, te Radojčević Jelica, Klarić Viktor, Ivančić Josip, Kramar ing. Andrija, Petrović Martin, Starčević Stjepan i Flac Viktor za članove.⁶ Prvi radovi koje je Odbor za uređenje Šoderice dogovorio bilo je uređenje kupališta, te je sklopljen ugovor s Šljunčarom Botovo da će se buldožerima urediti kupalište u duljini od cca. 200 metara i širini 70 metara uz obalu Šoderice,⁷ dok je 1957. godine dogovorena izgradnja kabina.⁸ Godine 1957. predsjednikom odbora imenovan Međimorec Matija, koji je nakon svega par mjeseci zatražio razriješenje dužnosti, a umjesto njega imenuju Golja Alojza za predsjednika.⁹ Godine 1961. dolazi do izmjene predsjednika i dijela članova odbora, tako da je na 28. zajedničkoj sjednici oba vijeća 20. svibnja imenovan za predsjednika Litvan Zvonko, njegovim zamjenikom je imenovan Flac Viktor, te Pintarec Valent, Gavez Branko, Bunić Josip, Betlehem Pavao, Kramar ing. Andrija, Kraljić Ignac i Stričević Stjepan za članove.¹⁰

Narodni odbor kotara Koprivnica 1959. godine zaključuje da bi za unapređenje turizma bilo potrebno da zainteresirani narodni odbori pristupe daljnjem uređenju kupališta Šoderica,¹¹ stoga je i 1962.

¹ HR-DAVZ-SCKC-44 Skupština općine Koprivnica, Zapisnik sjednice Izvršnog vijeća Skupštine općine Koprivnica održane 26. siječnja 1988., prilog Stanje i razvoj turističko-rekreacijskog područja jezera »Šoderica« u okviru ukupnog razvoja turizma općine Koprivnica.

² HR-DAVZ-SCKC-30. NOK Koprivnica, spis broj: 01-5382/1-1959.

³ Glas Podravine br. 27, god. 1955. od 26.07.1955. <http://library.foi.hr/glas/pregled.aspx?v=1&z=2975&godina=1955&broj=027&stranica=005&u=> (posjet: 24.03.2016.)

⁴ HR-DAVZ-SCKC-30. NOK Koprivnica, Zapisnik sjednice oba vijeća NOK-a Koprivnica od 26. lipnja 1956.

⁵ HR-DAVZ-SCKC-30. NOK Koprivnica, Zapisnik sjednice Kotarsko vijeća NOK-a Koprivnica i sjednice Vijeća proizvođača od 26. lipnja 1956.

⁶ HR-DAVZ-SCKC-30. NOK Koprivnica, Zapisnik sjednice oba vijeća NOK-a Koprivnica od 26. lipnja 1956.

⁷ HR-DAVZ-SCKC-30. NOK Koprivnica, Spisi vezani uz uređenje Šoderice.

⁸ HR-DAVZ-SCKC-30. NOK Koprivnica, Spisi vezani uz uređenje Šoderice.

⁹ HR-DAVZ-SCKC-30. NOK Koprivnica, Zapisnik sjednice oba vijeća NOK-a Koprivnica od 4. rujna 1957.

¹⁰ HR-DAVZ-SCKC-30. NOK Koprivnica, Zapisnik sjednice oba vijeća NOK-a Koprivnica od 20. svibnja 1961.

¹¹ Društveni plan Kotara Koprivnica za 1960. godinu, »Službene novine Kotara Koprivnica«, br. 2/1960.

godine razriješen Odbor za uređenje Šoderice,¹² a Narodni odbor kotara Koprivnice osniva stručni odbor za uređenje Šoderice u okviru Ugostiteljske komore kotara Koprivnica. Interes za uređenjem Šoderice iskazali su narodni odbori općina Drnje, Đelekovec i Koprivnica, stoga je Upravni odbor Ugostiteljske komore kotara Koprivnica na sjednici održanoj 16. svibnja 1962. godine u Odbor za izgradnju »Šoderice« imenovao Milenka Sesrtića za predsjednika, Ivana Cmrka, za podpredsjednika, te Miroslava Perkovića, Stevu Ivančevića, Andriju ing. Kramara, Ivana Maltarića, Ivana Brezovečkog, Zvonka Litvana i jednog predstavnika NOO-a Drnje za članove.¹³ Kako je 1962. godine došlo do ukinuća Ugostiteljske komore kotara Koprivnica,¹⁴ a preustrojem javne uprave dolazi do ukinuća narodnih odbora kotara i općina,¹⁵ tako s radom prestaje i Odbor za izgradnju Šoderice unutar Ugostiteljske komore kotara Koprivnica.

IZGRADNJA NA ŠODERICI

Nakon što je uređena plaža i izgrađene kabine, krenulo se u izgradnju odmarališta. Kako je Sekretarijat za robni promet NRH poslao dopis u kojem traže da se radi uspješnijeg razvoja turizma i ugostiteljstva treba izraditi perspektivni program razvoja turizma, Narodni odbor kotara Koprivnica 1959. godine imenuje Kotarsku komisiju za izradu dugoročnog programa razvitka turizma i ugostiteljstva na području kotara Koprivnica u koji imenuje za predsjednika Gerenček Petra, v.d. direktora Zavoda za plan NOK-a, a za članove Janeković Miju, službenika Sekretarijata za privredu NOK-a, i Tudorić Tomu, tajnika Ugostiteljske komore Koprivnica. U odgovoru koji je poslan Sekretarijatu za robni promet NRH Narodni odbor kotara Koprivnica napominje da u Koprivnici nema uvjeta za razvoj turizma, ali da se osjeća potreba za izgradnjom ugostiteljskih objekata općeg smjera, a jedina iznimka je izgradnja ugostiteljskog objekta na Šoderici koji ne bi imao turistički karakter u užem smislu, ali bi ga tako mogli nazvati. Isto tako napominju da na Šoderici nema objekta koji bi mogao primiti goste, te se veliki broj gostiju koji dolaze na Šodericu na večer mora vraćati kući. Isto tako napominju da na jezeru postoji plaža koja nije dovoljno izgrađena i premalena je iako se može proširivati gotovo u nedogled, te smatraju da bi se trebao izgraditi objekt koji bi imao 50 ležaja.¹⁶

Tako se na poticaj Sekretarijata za robni promet NRH krenulo s razmišljanjem o Šoderici kao turističkoj destinaciji. Sama izgradnja započela je oko 1960. godine. Prema procjeni tajnika Turističkog društva Koprivnice Bože Jandrašića do kraja 1963. godine na Šoderici je izgrađeno oko 40 objekata.¹⁷ Kako je prema prvotnoj ideji Šoderica zamišljena kao mjesto na kojem bi radni narod provodio godišnji odbor tako se u tom sjeru i razvijala izgradnja na Šoderici. Objekte na Šoderici gradili su sindikati poduzeća i organizacija, ali i sama poduzeća za svoje radnike, stoga je površinski najveće odmaralište imao Sindikat Podravke. Do 1962. Podravke odmorišta su najvjerojatnije izgradili Kotarsko sindikalno vijeće Koprivnica i Sindikalna podružnica NOK-a Koprivnica, Željezničko-transportno poduzeće Varaždin, Ispostava Botovo, Zdravstvenom centru Koprivnica, Sindikalna podružnica poštanskih službenika Koprivnica, »Jedinstvo« Koprivnica, »Elektra« Koprivnica i »Elektra« Bjelovar, Sindikalna podružnica radnika i službenika Poljoprivredne zadruge Đelekovec, Granap Bjelovar, »Elektromlin«

¹² *Rješenje o razrješenju dužnosti članova Odbora za uređenje Šoderice u Koprivnici*, »Službene novine kotara Koprivnica«, br. 9/1962.

¹³ HR-DAVZ-SCKC-583. Ugostiteljska komora kotara Koprivnica, Zapisnici sjednica Upravnog odbora od 16. svibnja 1962. Svoju suglasnost o formiranju odbora u okviru Ugostiteljske komore odobrio je NOO Drnje svojim dopisom Kotaru Koprivnica 4. svibnja 1962. (HR-DAVZ-SCKC-30 NOK Koprivnica spis broj 04-2771/1-1962.)

¹⁴ Zakon o obrazovanju jedinstvenih privrednih komora, »Službeni list FNRJ«, broj 22/1962

¹⁵ Zakonom o područjima općina i kotara u Narodnoj Republici Hrvatskoj, »Narodne novine« broj 7/1962.

¹⁶ HR-DAVZ-SCKC-30. NOK Koprivnica, spis broj: 01-5382/1-1959.

¹⁷ Glas Podravine, br. 43, god. 1963. od 16.11.1963. <http://library.foi.hr/glas/pregled.aspx?v=0&z=514&godina=1963&broj=043&stranica=004&u=> (posjet: 24.03.2016.)

Koprivnica, »Zvijezda« Koprivnica, Narodna banka Koprivnica i drugi, te nekoliko privatnih osoba.¹⁸ Osim objekta za odmor Zdravstveni centar je unutar objekta za odmor predvidio i ambulantu.¹⁹

Budući da se turizam na Šoderici počeo razvijati Narodni odbor kotara Koprivnica odlučuje 1962. godine izraditi studiju s regulacijskim planom izgradnje i uređenja rekreativnog centra »Šoderica«, a za izradu studije angažirali su Biro za turističko-ugostiteljsku izgradnju u Zagrebu, te je Savjet za privredu Narodnog odbora kotara Koprivnica koji je preporučio narodnim odborima Drnje i Đelekovec da ne izdaju građevinske dozvole za izgradnju čvrstih objekata, te eventualno da se odobri izgradnja montažnih objekata. Stoga je već 1963. godine bilo izrađano Idejno-urbanističko rješenje rekreacionog centra »Šoderica«.²⁰ Ova studija rezultirala je do 1964. godine izgradnjom vodovoda, dovodenjem električne energije na Šodericu, a isplanirana je izgradnja novog naselja, odmarališta i pristupnog puta. Osim tog bio je rekonstruiran higijensko-sanitarni čvor, otvorena je zdravstvena ambulanta, a pojedine radne organizacije uložile su znatne iznose na podizanju smještajnih i snabdjevačkih kapaciteta da se zadovolje potrebe turista. Bio je izgrađen i moderan motel, otvorena prodavaonica mješovite robe, te su izgrađena nova odmarališta u društvenom i privatnom vlasništvu.²¹ Iz godine u godinu na Šoderici se mnogo ulagalo kako Skupština općine Koprivnica, tako i razne društvene organizacije i lica,²² a potreba za dopunom urbanističkog plana javila se već 1967., koja je i ugovorena s Urbanističkim institutom SRH iz Zagreba.²³ Od 1960. do 1970. godine kada je izrađen Generalni urbanistički plan na Šoderici je bilo izgrađeno oko 160 privatnih objekata korisne površine oko 5500 m², 16 odmarališta korisne površine oko 800 m², jedna trgovina mješovitom robom i zdravstvena ambulanta. U istom razdoblju bila je izgrađena pristupna cesta iz smjera Botova, trafostanica i niskonaponska mreža, minimalna javna vodoopskrba putem hidroforskog postrojenja, te je bilo otkupljeno zemljište i izgrađena je cesta iz smjera Đelekovca.²⁴

Po izradi Detaljnog urbanističkog plana krenula je nova masovnija izgradnja objekata na Šoderici, te je nakon 1970. godine donesena Odluka o uvjetima za dodjelu građevinskog zemljišta na korištenje na području turističkog rekreacionog kompleksa jezera »Šoderica«.²⁵ Zemljišta koja su dodjeljivala bila su obuhvaćena Detaljnim urbanističkim planom.²⁶ Godine 1982. krenulo je podruštvljavanje građevinskog zemljišta, koje je bilo obuhvaćeno Detaljnim urbanističkim planom »Šoderica« iz 1970. godine, te se građevinsko zemljište proširuje sa svih strana. Takvom odlukom područje za izgradnju Šoderice protezalo se na tri katastarske općine Legrad, Torčec i Drnje.²⁷ Podruštvljavanje građevinskog

¹⁸ HR-DAVZ-SCKC-30 NOK Koprivnica, Zapisnici sjednice NOO-a Đelekovec, Rješenje o dodjeli društvene svojine općine Đelekovec za gradnju turističkih objekata na ljetovalištu »Šoderica« koje je donijelo Vijeće proizvođača NOO-a Đelekovec na 33. sjednici održanoj 30. lipnja 1962. Prema tom Rješenju dodjeljuju se zemljišta u društvenom vlasništvu na trajno korištenje za gradnju turističkih objekata, no ovi su objekti bili već izgrađeni, što se vidi iz napisa u Glasu Podravine, a sačuvanu su i građevinske dozvole Narodne banke Koprivnica i Zdravstvenog centra Koprivnica iz 1961. godine. Iako je Općinska skupština općine Koprivnica na svojoj sjednici održanoj 10. srpnja 1963. ukinula to Rješenje jasno je da je veći broj objekata u to vrijeme tamo i postojala.

¹⁹ HR-DAVZ-SCKC-63. NOO Đelekovec, Serija građevinskih dozvola, Građevinska dozvole broj 947-1961.

²⁰ HR-DAVZ-SCKC-44 Skupština općine Koprivnica, Zapisnik 2. zajedničke sjednice oba vijeća od 10. srpnja 1963.

²¹ HR-DAVZ-SCKC-44 Skupština općine Koprivnica, Zapisnik 9. zajedničke sjednice oba vijeća od 18. ožujka 1964.

²² HR-DAVZ-SCKC-44 Skupština općine Koprivnica, Zapisnik 19. zajedničke sjednice obaju vijeća, 25.03.1965.

²³ HR-DAVZ-SCKC-44 Skupština općine Koprivnica, br. 04-350/3-1967.

²⁴ HR-DAVZ-SCKC-44 Skupština općine Koprivnica, Zapisnik sjednice Izvršnog vijeća Skupštine općine Koprivnica održane 26. siječnja 1988., prilog Stanje i razvoj turističko-rekreacijskog područja jezera »Šoderica« u okviru ukupnog razvoja turizma općine Koprivnica.

²⁵ Odluka o uvjetima za dodjelu građevinskog zemljišta na korištenje na području turističko rekreacionog kompleksa jezera »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 7/1970.

²⁶ Zaključak o donošenju Generalnog urbanističkog plana turističko-rekreacionog kompleksa Šoderica, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 7/1970.

²⁷ Odluka o podruštvljavanju građevinskog zemljišta na području turističko-rekreacionog centra jezera »Šode-

zemljišta omogućilo je izgradnju objekata te je krenuo sljedeći veći val izgradnje, čime je povećan broj građevinskih zemljišta, te je formirano 50 građevinskih parcela na kojima će se izgraditi 33 slobodnostojeća vikend objekata i 17 dvojnih vikend objekata.²⁸ Novi društveni dogovor iz 1986. rezultirao je formiranjem novih 12 građevinskih parcela.²⁹

Na Šoderici je do 1988. godine bilo izgrađeno oko 370 privatnih vikend objekata i 24 društvena objekta. Vikend objekti bili su uglavnom priključeni na niskonaponsku mrežu i vodovodnu distributivnu mrežu. Od 24 društvena objekata tri su izgrađena prije 1960. godine, između 1960. i 1970. godine izgrađeno je 17 objekata, dok su četiri izgrađena do 1984. godine. Prema namjeni bilo je 19 odmarališta korisne površine 1407 m² s ukupno 197 ležaja i 216 konzumna mjesta. Uz odmarališta izgrađen je pension koji je imao 463 m² korisne površine s terasom površine 324 m², 20 ležaja i 250 konzumnih mjesta³⁰, depadansa »Lazine« bila je korisne površine 200 m² s terasom od 456 m², te 20 ležaja i 420 konzumnih mjesta. Restoran »Bijela lađa« bio je korisne površine 257 m² s terasom od 100 m² i 8 ležaja, zdravstvena ambulanta bila je korisne površine 85 m² s terasom 20 m², te 10 ležaja. Trgovina mješovitom robom bila je korisne površine 85 m² s terasom od 10 m², dok je postavljeni željeznički vagon bio površine 21 m² s 6 ležaja.³¹ Od 24 društvena objekata 23 bila su priključena na električnu energiju, 19 ih je bilo priključeno na javni vodovod, a jedan se snabdijevao vodom iz vlastitog izvora. Na telefonsku mrežu bila su priključena tri objekta.

Kako je turizam na Šoderici rastao i nije jenjavao pokazala se potreba za izradom Plana prostornog uređenja Turističko rekreacionog centra »Šoderica« čiji je cilj bio »osiguranje dugoročne i cjelovite koncepcije poslovnog prostora razvoja i uređenja prostora turističko-rekreativne namjene i zaštita okoline sa specifičnim obilježjima, za potrebe postupne sanacije, interpolacija u dijelovima postojeće izgradnje i uređenja površine na osnovi provedbene i druge planske dokumentacije.«³² Rok izrade Plana bio je prosinca 1991. godine, te je početkom 1992. godine bilo određeno izlaganje prijedloga Plana, a prijedlog je bio izložen u Zavodu za urbanizam, te prostorijama Turističkog društva, Knjižnici u čitaonici u Koprivnici, te u motelu na Šoderici. Svi zainteresirani mogli su tijekom trajanja javnog uvida davati primjedbe i prijedloge.³³ Da je bilo mnogo zainteresiranih za izgradnju Šoderice i općenito za stanje na Šoderici govori i činjenica da je na predloženi Plan dato 130 primjedbi koje su razmotrene, te je nakon tog donesena Odluka o donošenju Plana prostornog uređenja Turističko-rekreacijskog centra »Šoderica«.³⁴ Planom je određeno da će se eksploatacija šljunka vršiti, a zaokružio bi se postojeći sjeverni dio, formirao bi se novi istočni dio, te bi se uredio prirodni zeleni rezervat jugoistočno. U

rica« »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 2/1982.

²⁸ Društveni dogovor o financiranju uređenja građevinskog zemljišta na dijelu područja obuhvaćenog Generalnim urbanističkim planom rekreacionog kompleksa »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 7/1983.

²⁹ Društveni dogovor o financiranju uređenja građevinskog zemljišta na dijelu područja obuhvaćenog Generalnim urbanističkim planom rekreacionog kompleksa »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 7/1986, Društveni dogovor o financiranju uređenja građevinskog zemljišta na dijelu područja obuhvaćenog Generalnim urbanističkim planom rekreacionog kompleksa »Šoderica«

³⁰ Broj konzumnih mjesta nije jednak u cijelom izvještaju već se kreće od 250 do 280 mjesta.

³¹ HR-DAVZ-SCKC-44 Skupština općine Koprivnica, Zapisnik sjednice Izvršnog vijeća Skupštine općine Koprivnica održane 26. siječnja 1988., prilog Stanje i razvoj turističko-rekreacijskog područja jezera »Šoderica« u okviru ukupnog razvoja turizma općine Koprivnica.

³² Odluka o izradi Plana prostornog uređenja Turističko rekreacionog centra »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 7/1991, čl. 4.

³³ Zaključak o mjestu, vremenu i načinu izlaganja prijedloga Plana prostornog uređenja Turističko rekreacionog centra »Šoderica« i prijedlog Provedbenog urbanističkog plana dijela Turističko rekreacionog centra »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 7/1991., Zaključak o izmjeni i dopuni Zaključka o mjestu, vremenu i načinu izlaganja prijedloga Plana prostornog uređenja Turističko rekreacionog centra »Šoderica« i prijedlog Provedbenog urbanističkog plana dijela Turističko rekreacionog centra »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 1/1992.

³⁴ Zaključak o prihvaćanju primjedbi na prijedlog Odluke o donošenju Plana prostornog uređenja Turističko rekreacionog centra »Šoderica« i Odluke o donošenju Plana prostornog uređenja Turističko-rekreacijskog centra »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 5/1992.

okviru TRC Šoderica bi se organizirale i uredile tri različite cjeline, jedna bi bila Šoderica I koja bi obuhvaćala zonu postojeće izgradnje individualnih objekata, odmarališta, sportskih i rekreativnih površina, novi kompleks bi bila Šoderica II koja bi se sastojala od komercijalno smještajnih kapaciteta, sportskih terena i kampova sa zonom eko-zelenog turizma i slobodnih zelenih površina, te kompleksa prirodnog rezervata Šoderica III i slobodnih površina obale i vodene površine za ribarenje, slobodne aktivnosti u prirodi bez artificijelnih objekata. Sam Plan izradilo je Poduzeće za projektiranje i inženjering »Plan« Zagreb.³⁵ Novim preustrojem javne uprave i novonastalom društvenom situacijom nastava provedbe tog Plana nije zaživio.

UPRAVLJANJE I GOSPODARENJE ŠODERICOM

Turističko društvo Koprivnica 1968. godine zatražilo je od radnih organizacija određena sredstva da se provede bolja i svestranija briga za kupaca, pa su smatrali da bi bilo dobro da nabave telefonsku centralu, osim tog htjeli su osigurati zdravstvenu zaštitu kupaca i ograditi kupališni prostor. Stoga je i Podravka dala traženi iznos Turističkom društvu Koprivnicu,³⁶ a Radnički savjet Podravke odobrio je bez naknade prijenos WC-i koje su izgradili na Šoderici Turističkom društvu Koprivnica.³⁷

Nakon izrade Generalnog urbanističkog plana 1970. godine Skupština općine Koprivnica ovlašćuje Turistički biro Koprivnica da u ime Skupštine daje na korištenje građevinska zemljišta.³⁸ S obzirom da su 1982. godine nosioci turizma i ugostiteljstva na području Općine Koprivnica bili Turistički savez općine Koprivnica i RO »Izvor« OOUR »Grozd« Turističko-rekreaciono područje jezera Šoderica dano je na upravljanje RO »Izvoru« OOUR-u »Grozd«, tako da ono vode računa o usmjeravanju izgradnje objekata, sadržajima za rekreaciju, te komunalnom opremanju objekata,³⁹ dok je izgradnja komunalnih objekata i uređaja na građevinskom zemljištu bila povjerena SIZ-u za stambeno komunalnu djelatnost općine Koprivnica.⁴⁰ RO »Izvoru« OOUR-u »Grozd« dane su na održavanje i plaže, s tim da uređene plaže moraju imati pitku vodu, tuševu, WC-e, kabine i uređeno sunčalište, a subotom, nedjeljom i praznikom trebaju imati organiziranu stalnu službu za spašavanje, moraju se organizirati hitne službe, potrebno je održavati čistoću plaže, osigurati sredstva za protupožarnu zaštitu, osigurati razglas uz pansion, omogućiti korištenje telefona u hitnim slučajevima, te vidljivo istaknuti upozorenje o pridržavanju komunalnog reda na Šoderici.⁴¹ Upravljanje »Šodericom« bilo je dano RO »Izvoru« OOUR-u »Grozd« do 1991.⁴² kada je donesena odluka da se za gospodarenje turističko-rekreacionim područjem jezera Šoderica raspisuje natječaj, a komisija će na javnoj sjednici otvoriti zapečaćene omotnice, te će

³⁵ Plana prostornog uređenja Turističko rekreacionog centra »Šoderica«, Odredbe za provođenje plana, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 5/1992, čl. 1., 2. i 4.

³⁶ HR-DAVZ-SCKC-588 Složena organizacija udruženog rada »Podravka« prehrambena industrija Koprivnica, Zapisnik Upravnog odbora poduzeća od 3. lipnja 1968. Ukupna vrijednost UKV telefonske centrale bila je 40000 dinara. Od Podravke su tražili 500 dinara, tako da možemo zaključiti da je veći broj organizacija sudjelovao u financiranju izgradnje telefonske centrale.

³⁷ HR-DAVZ-SCKC-588 Složena organizacija udruženog rada »Podravka« prehrambena industrija Koprivnica, Zapisnik Radničkog savjeta od 3. lipnja 1968. godine. WC-i su najvjerojatnije izgrađeni godinu ranije, jer je Upravni odbor odbio troškovnik koji je poduzeću uputila Općinska skupština, a najvjerojatnije da je Radnički savjet odlučio izgraditi WC-e (Zapisnici radničkog savjeta Podravke iz 1967. godine).

³⁸ Rješenje o ovlaštenju Turističkog biroa Koprivnica za dodjelu građevinskog zemljišta na jezeru Šoderica, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 7/1970.

³⁹ Odluka o uvjetima za korištenje turističko-rekreacionog područja jezera Šoderica. »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 3/1982.

⁴⁰ Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o uvjetima za korištenje turističko-rekreacionog područja jezera »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 9/1982.

⁴¹ Odluka o uređenju, korištenju i održavanju plaža na području turističko-rekreacionog kompleksa jezera »Šoderica« za kupanje u sezoni 1982. godine, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 7/1982

⁴² Unutar tih godina donesene su još dvije odluke kojima se daje upravljanje RO »Izvoru« OOUR-u »Grozd«, Odluka o gospodarenju turističko-rekreacionim područjem jezera »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 6/1983., i Odluka o upravljanju turističko-rekreacionim područjem jezera »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 7/1986.

u roku 10 donijeti odluku. Istom odlukom doneseni su i uvjeti kojih se treba pridržavati organizacija koja će gospodariti Šodericom.⁴³

UGOSTITELJSKA I TURISTIČKA PONUDA NA ŠODERICI

Početak izgradnje objekta na Šoderici 1960. godine i povećanjem broja kupaca ukazala se potreba za otvaranjem točionica na Šoderici, stoga je Narodni odbor općine Đelekovec odobravao otvaranje bifea u kojima bi točili alkoholna i bezalkoholna pića za potrebe svojih članova, a bifei su bili registrirani kod Narodnog odbora općine Đelekovec.⁴⁴

Praksu odobravanja držanja ugostiteljskih objekata nastavila je Skupština općine Koprivnica. Stoga je 1964. godine odobrila Sportskom ribolovnom društvu Koprivnica, prodaju sendviča i hladnih jela, te alkoholnih i bezalkoholnih pića u prostorijama društvenog doma za potrebe njihovih članova.⁴⁵ Novo odobrenje bilo je potrebno izdati, jer su preselili svoj bife iz prostorija Kajakaškog kluba Koprivnica u društveni dom.⁴⁶

Osim Sportskog ribolovnog društva odobrili su Šumskom poljoprivrednom kombinatu Koprivnica da u prostorijama zvanim »Motel Šoderica« za potrebe svojih radnika i službenika obavljati ugostiteljske usluge usluživanjem toplih i hladnih jela, alkoholnih i bezalkoholnih pića, isto tako može vršiti i iznajmljivanje soba za prenoćište.⁴⁷

Prema ocjeni stanja turizma na području Općine Koprivnica iz 1982. godine može se zaključiti da je krajem 1981. godine na Šoderici otvorena 1 gostiona u sferi društvenog sektora, 1 privatna krčma i 1 društveni pansion. U pansionu je bilo ukupno od 280 sjedećih mjesta za stolovima, te da ima ukupno 20 ležaja, što je prema procjeni bio veliki problem, jer se broj gostiju povećava. Pansion je zapošljavao 40 ljudi.⁴⁸ Ista situacija je bila u pansionu »Šoderica« koji je izgrađen 1962. godine, a sad njime upravlja RO »Izvor« OOUR »Grozdk«, 1986. godine kada u kojem je bilo 10 soba s 20 ležaja od kojih nisu ostvarena noćenja jer se nisu iznajmljivali turistima. Godine 1988. na Šoderici bila otvorena jedna trgovina »Avarda« Gola sezonskog karakter koja je bila izgrađena 1967. godine, a u planu je bilo otvaranje dodatnih samoposluga i trgovina, slastičarnice, vinskog podruma, mesnice, te prodavaonice specijalnih kupališnih potrepština. Osim tog otvorenog tipa uz pansion je otvorena i depadansa »Lazine« koja je bila izgrađena 1982. godine, te restoran »Bijela lađa« ŽTP-a OOUR »Održavanje pruga« izgrađen 1956. godine.⁴⁹

Osim ugostiteljskih objekata do 1986. godine izgrađena su dva tuša, koji su povremeno bila u upotrebi, javne sanitarno-higijenske prostorije bile su smještene jedna uz pansion, jedna u kamp prostoru, te jedna u središnjem djelu, tri tobogana, jedna skakaonica s daskom, splavi (plovna skela kao ugostiteljski dio uz pansion), dječje kupalište kod pansiona, jedna fontana – javna česma u kamp prostoru i

⁴³ Odluka o gospodarenju turističko-rekreativnim područjem jezera »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 8/1991

⁴⁴ HR-DAVZ-SCKC-63. NOO Đelekovec, Spisi broj 04-3144/1-1961, Rješenje kojim se Sportskom ribolovnom društvu odobrava otvaranje bifea pod nazivom »Buffet – Sportskog ribolovnog društva«; Spisi broj 04-1557/1-1961, Rješenje kojim se Sindikatu radnika saobraćaja i veza Jugoslavije poduzeća Šljunkara Botovo odobrava otvaranje bifea u domu željezničara pod nazivom »Buffet – Sindikalna podružnica Šljunkara »Botovo«; Spisi broj 04-2065/1-1962, Rješenje kojim se Prehrambenoj industriji »Podravka« Koprivnica odobrava otvaranje bifea pod nazivom »Buffet – Prehrambena industrija »Podravka« Koprivnica«; Spisi broj 04-1872/1-1962, Zaključak kojim se odobrava točenje alkoholnih i bezalkoholnih pića »Grozdu« Koprivnica.

⁴⁵ Prema evidenciji Sportskog ribolovnog društva iz 1961. godine na području Kotara organizacija sportskih ribolovaca brojila je 823 člana i 168 pionira (HR-DAVZ-SCKC-63. NOO Đelekovec, Spisi broj 04-3144/1-1961, Molba za odobrenje otvaranja bifea)

⁴⁶ HR-DAVZ-SCKC-44 Skupština općine Koprivnica, spis broj: 332/14-1964.

⁴⁷ HR-DAVZ-SCKC-44 Skupština općine Koprivnica, spis broj: 332/15-1964.

⁴⁸ HR-DAVZ-SCKC-44 Skupština općine Koprivnica, spis Općinskog komiteta za privredu i društveno planiranje od 15. veljače 1982. godine.

⁴⁹ HR-DAVZ-SCKC-44 Skupština općine Koprivnica, Zapisnik sjednice Izvršnog vijeća Skupštine općine Koprivnica održane 26. siječnja 1988., prilog Stanje i razvoj turističko-rekreativnog područja jezera »Šoderica« u okviru ukupnog razvoja turizma općine Koprivnica.

dvije u središnjem području jezera. Uz pansion je bio izgrađen mini golf,⁵⁰ dječje igralište i igralište za mali nogomet, te nekoliko stolova za stolni tenis.⁵¹

LOGOROVANJE I KAMPIRANJE NA ŠODERICI

Logorovanje na Šoderici odvijalo se i prije početka uređenja Šoderice 1956. godine. Na Šoderici su logorovali između ostalog pioniri i izviđači.⁵² Uređenjem Šoderice za logorovanje odlučila su se pojedina visoka učilišta povesti svoje studente. Osim visokih učilišta i pojedine obitelji su tražile odobrenja od Narodnog odbora općine Đelekovec da im odobre logorovanje na Šoderici.⁵³ Kao je očito logorovanje postalo popularno, Skupština općine Koprivnica 1964. godine donosi Odluku o turističkom logorovanju kojom dozvoljava logorovanje na Šoderici na području predjela »Borik«, dok o mjestima logorovanja brigu vodi Turističko društvo Koprivnica i naplaćuje propisane pristojbe.⁵⁴ Kako se redovito vodila briga o čistoći na Šoderici o čemu su ili doneseni posebni pravilnici ili odredbe u koje su bile implementirani članci o čistoći i druge propise vezani uz održavanje reda na Šoderice, tako su odluke imala osim odredbi vezanih uz održavanje čistoće i odredbe o redu i disciplini, kao što je vrijeme predviđeno za mir, loženje vatre na otvorenom, zabrane uništavanja zelenih površina i slično, a unutar odredbi bili su i članci koji prema kojima se dozvoljavalo kampiranje na Šoderici, koje je moralo biti organizirano u skladu s propisima o kampiranju. Dozvolu za kampiranje je odobravalo društvo koje upravlja Šodericom,⁵⁵ osim u razdoblju od 1986. do 1991. godine kada je se kampiranje dozvoljava u suglasnost Turističkog saveza općine Koprivnica.⁵⁶

Za potrebe kampiranja bila je u planu izgradnja auto-kampa, a privremeno je auto-kamp bio organiziran kod objekta »INA Naftapilna«. U auto-kampu je bila izvedena javna rasvjeta, voda je bila dovedena iz javnog vodovoda, a služili su se zajedničkim sanitarnim čvorom. U auto-kamp je bio moguće smjestiti oko 200 gostiju.⁵⁷

ZAKLJUČAK

Iako se u prvi mah činilo da je bila izgradnja i organizirani turizam na Šoderica tekao stihijski i spontano i bez nekih velikih planova i problema, iz svega gore navedenog možemo zaključiti da je izgradnja Šoderice i organizacija turizma na Šoderici zahtijevala puno truda, znanja i analiza postojećeg

⁵⁰ Rješenje o utvrđivanju uvjeta uređenja prostora za izgradnju nadstrešnice na dijelu terase motela »Šoderica« i igrališta mini golf uz motel, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 6/1982.

⁵¹ HR-DAVZ-SCKC-44 Skupština općine Koprivnica, Zapisnik sjednice Izvršnog vijeća Skupštine općine Koprivnica održane 26. siječnja 1988., prilog Stanje i razvoj turističko-rekreacijskog područja jezera »Šoderica« u okviru ukupnog razvoja turizma općine Koprivnica.

⁵² Glas Podravine, br. 6, god. 1953, od 14.03.1953. <http://library.foi.hr/glas/pregled.aspx?v=0&z=514&godina=1953&broj=006&stranica=002&u=> (posjet: 24.03.2016.)

⁵³ HR-DAVZ-SCKC-63. NOO Đelekovec, spisi broj: 04-1961/1-1961 – odobrenje logorovanja Studiju VŠP Varaždin; spis broj: 04-1954/1-1962. – Pedagoška akademija Čakovec; spis broj: 04-2165/1-1962. – Iskra Branko nastavnik uz Pitomače.

⁵⁴ HR-DAVZ-SCKC-44 Skupština općine Koprivnica, Zapisnik 11. zajedničke sjednice obaju vijeća, 29. svibnja 1964.

⁵⁵ Odluka o održavanju čistoće i reda na području turističko-rekreacionog kompleksa jezera »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 3/1973.; Odluka o komunalnom redu na području turističko-rekreacionog kompleksa jezera »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 6/1982.; Odluka o gospodarenju turističko-rekreacionim područjem jezera »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 6/1982.; Odluka o upravljanju turističko-rekreacionim područjem jezera »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 7/1986. Odluka o gospodarenju turističko-rekreacionim područjem jezera »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 8/1991.

⁵⁶ Odluka o upravljanju turističko-rekreacionim područjem jezera »Šoderica«, »Službeni glasnik Općine Koprivnica«, br. 7/1986.

⁵⁷ HR-DAVZ-SCKC-44 Skupština općine Koprivnica, Zapisnik sjednice Izvršnog vijeća Skupštine općine Koprivnica održane 26. siječnja 1988., prilog Stanje i razvoj turističko-rekreacijskog područja jezera »Šoderica« u okviru ukupnog razvoja turizma općine Koprivnica.

stanja. Kako je broj posjetitelja na Šoderici rastao tako je bilo potrebno pratiti potrebe turista i odupirati se izazovima koji su iz godine u godinu bili sve veći.

Iako se nekako čini da je u početku bilo zamišljeno da se uredi plaža i izgrade sanitarni čvorovi i kabine, vrlo brzo se uspostavilo da to nije dovoljno, te da postoji veliki interes za izletnički i boravišni turizam, tako da je zapravo čini da je i izgradnja prvih objekata na Šoderici bila neplanirana i zatekla je nespemne i Narodni odbor općine Đelekovec, na čijem se prostoru nalazila Šoderica, ali i Narodni odbor kotara Koprivnica koji je zapravo bio pokretač izgradnje Šoderice.

Godine 1970. donesen je Detaljni urbanistički plan kojim se pokušalo pratiti potrebe turista i potrebe za izgradnjom vikend objekata na Šoderici. Međutim sam Detaljni urbanistički plan nije bio dovoljan, već je za praćenje potreba i zahtjeva turista trebalo donositi stalne propise oko organizacije i upravljanja, održavanja čistoće, ali i upotpunjavanje sadržaja koji su potrebni da se turizam može nesmetano odvijati.

Već 1992. godine donesen je novi Plan prostornog uređenja turističko-rekreacijskog centra Šoderica koji nažalost nije zaživio, a nova organizacijska javne uprave, političke promjene i događaji doveli su do gašenja turizma na Šoderici koji se toliki broj godina sustavno gradio.

IZVORI

1. HR-DAVZ-SCKC-63. NOO Đelekovec
2. HR-DAVZ-SCKC-30. NOK Koprivnica
3. HR-DAVZ-SCKC-583. Ugostiteljska komora kotara Koprivnica,
4. HR-DAVZ-SCKC-44. Skupština općine Koprivnica
5. HR-DAVZ-SCKC-588. Složena organizacija udruženog rada "Podravka" prehrambena industrija Koprivnica
6. Službene novine Kotara Koprivnica
7. Službeni glasnik Općine Koprivnica
8. Glas Podravine
9. Službeni list FNRJ, broj 22/1962
10. Narodne novine, broj 7/1962

SUMMARY

The planned and systematic construction of the lake Šoderica as a tourist resort started in 1956 with the establishment of the Committee for the construction of Šoderica. Since the number of bathers grew with the arrangements on Šoderica, soon the need arose to build facilities there. At first the buildings were built by various companies and organizations and several private individuals. As there were more and more interested private persons who wanted to build weekend houses on Šoderica, already in 1967 it became necessary to draft the General Urban Plan of the tourist-recreational complex Šoderica. The plan was completed and approved in 1970 and after that the first big wave of construction in Šoderica started. Another major wave of construction began after 1982, when the land was proclaimed to be a public property and Šoderica expanded into three cadastral districts. In 1992 it was decided that a new Spatial plan of the tourist recreational center Šoderica should be adopted. A lot of care was taken for Šoderica as a tourist complex, many provisions were adopted on camping, cleanliness, management, opening shops and other facilities, so that Šoderica very quickly became a real tourist destination for residents of Koprivnica and the surrounding areas, but also for tourists from Bjelovar, Križevci and even Zagreb.